

مقدمه

درخت گلابی پس از درخت سیب مهمترین میوه دانه‌دار در سطح جهان است. این میوه علی‌رغم شباهت‌های زیادی به درخت سیب از جنبه‌های زیادی نیز از این درخت متمایز بوده و نیازهای اقلیمی و خاکی متفاوت برای رشد و میوه‌دهی مطلوب دارد. از جمله مشخصات بارز میوه گلابی تنوع چشمگیر اندازه، طعم و خصوصیات ظاهری میوه می‌باشد، بصورتی که در کمتر میوه‌ای تا به این اندازه تنوع مشاهده می‌شود.

مشخصات گیاه‌شناسی گلابی

گلابی با نام علمی (*Pirus communis*)، از خانواده گل سرخیان (Rosaceae) گلابی درختی است که ارتفاع آن به حدود ۱۰ متر می‌رسد و بیشتر در مناطق سردسیر و کوهستانی می‌روید. این درخت بومی مناطق جنوبی دریای خزر می‌باشد ریشه گلابی عمیق است برگ‌های آن صاف و دندانه‌دار می‌باشد گل‌های گلابی سفید رنگ مایل به صورتی و بصورت خوشه‌ای است. میوه درخت گلابی مخروطی شکل، گوشتدار، شیرین و یا ترش و شیرین می‌باشد میوه این گیاه از لحاظ گیاه‌شناسی پوم است و جزء میوه‌های کاذب به شمار می‌آید. میوه گلابی معمولی عمر انباری کوتاهی دارد به همین دلیل باید قبل از رسیدن کامل برداشت شود تا بتوان به راحتی به بازار رسانده شود.

جدول ۱- مشخصات گیاه‌شناسی گلابی

گلابی	نام فارسی
pear	نام انگلیسی
<i>Pirus communis</i>	نام علمی
Rosaceae	خانواده

شکل ۱- آشنایی با درخت، برگ، شکوفه و میوه گلابی

کاشت

در بین عوامل اقلیمی و آب و هوایی کشت درختان میوه معتدله مهمترین عامل تعیین کننده امکان تحمل آستانه‌های دمایی حداقل و حداکثر، تامین نیاز سرمایی و امکان گلدهی بدون خطر آسیب‌زدگی توسط سرماهای دیررس بهاره مطرح است. خوشبختانه گلابی از جمله درختان میوه‌ای است که به طیف گسترده‌ای از شرایط نامساعد محیطی مقاومت یا تحمل نشان داده و با توجه به انتخاب رقم و پایه مناسب محدوده کشت آن را از نواحی بسیار سرد تا نواحی گرم‌تر دشت‌ها می‌توان گسترش داد. همچنین تنوع بسیار زیاد رقم در گلابی نه تنها امکان انتخاب را برای هر سلیقه‌ای فراهم می‌کند، بلکه این امکان را به وجود می‌آورد که ارقام زودرس یا متوسط رس در عرض‌های شمالی‌تر که دوره رشد کوتاه‌تری دارند پرورش یابد.

برتری دیگر گلابی دوره گلدهی و نیاز سرمایی زیاد آن است که مانع از باز شدن بی موقع گل‌ها در بهار گردیده و عملاً گلابی همانند سیب کمتر و یا ندرتاً با مشکل سرمازدگی گل‌ها در بهار مواجه می‌شود.

گلابی در مقایسه با درخت سیب و درختان دیگر طیف وسیع‌تری از خاک‌ها را تحمل می‌کند. خصوصاً در خاک‌های سنگین و مرطوب که سبب پوسیدگی طوقه در اغلب درختان معتدله می‌گردد، خسارت به درخت گلابی دیرتر اتفاق می‌افتد. همانند سایر درختان میوه خاک مناسب برای احداث باغ گلابی خاک‌هایی با بافت لومی یا لوم شنی است. محدوده pH مناسب برای احداث باغ گلابی بین ۷ الی ۷/۵ است. اسیدیته بالاتر سبب زردی درخت و در نهایت کاهش سطح کلروفیل برگ‌ها و ضعف درخت می‌گردد.

درخت گلابی همانند سایر درختان مناطق معتدله خزان‌دار به منظور رفع خواب جوانه‌ها نیازمند به یک دوره سرمای ۴ الی ۷ درجه سانتیگراد بالای صفر است. درخت گلابی همچنین به سرماهای شدید زمستانه مقاومت قابل توجهی داشته و دمای ۲۰ درجه سانتیگراد زیر صفر را طی زمستان‌های منطقه کرج به خوبی تحمل می‌نماید. گل‌ها و میوه‌های جوان درخت گلابی مانند سایر درختان میوه معتدله در ابتدای بهار به دماهای نزدیک صفر حساسیت نشان داده و در صورت وقوع سرمای دیر هنگام خسارت خواهند دید.

در احداث باغات گلابی بطور سنتی استفاده از پایه‌های بذری معمول بوده است. این پایه‌ها دارای قدرت رشد زیاد بوده و برداشت میوه آن‌ها مشکل و زمان شروع باردهی نیز با تاخیر انجام می‌گیرد. لذا در احداث باغات جدید و متراکم استفاده از پایه‌های مختلف پاکوتاه کننده توصیه می‌گردد.

بر اساس اندازه درخت تولیدی روی پایه‌های مختلف تراکم درخت در واحد سطح تحت تاثیر قرار می‌گیرد. بر این اساس فاصله مناسب برای احداث باغات گلابی روی پایه‌های QA و QC به میزان ۳*۳/۵ و یا ۲*۴ در نظر گرفته می‌شود که تراکم درخت در هکتار به ترتیب برابر ۹۵۲ و ۱۲۵۰ درخت خواهد بود. در صورت در نظر گرفتن چنین فاصله‌ای در باغات گلابی تاج درخت به صورت پرچین در هم فرو خواهد رفت. انتخاب دقیق فاصله کاشت هر پایه بستگی به شرایط اقلیمی و خاکی منطقه دارد.

شکل ۲- باغ گلابی

داشت

نیاز آبی گلابی را می توان متوسط به حساب آورد، نیاز متوسط درختان گلابی به آب بر حسب شرایط مختلف آب و هوا، نوع خاک، پایه و رقم بین ۱۰-۱۲ هزار متر مکعب در سال می باشد. زیادی و فراوانی بارندگی زمستانه و پاییزه نمی تواند نیاز درخت گلابی را به آب، در طول تابستان های خشک و بی باران نظیر ایران، بدون آبیاری کمکی برطرف نمود. رطوبت مناسب خاک در طول دوران رشد میوه بخصوص زمان درشت شدن آن نهایت ضرورت را دارد.

شکل ۳- آبیاری قطره‌ای باغ گلابی

به طور کلی ، درختان گلابی زمانی رشد می‌کنند که عناصر مغذی مانند نیتروژن N ، فسفر P و پتاسیم K وجود داشته باشند. نیتروژن به تشویق رشد رویشی (برگ و شاخه‌ها) کمک می‌کند. فسفر توسعه ریشه و شکوفه را تشویق می‌کند. پتاس مسئول مؤثر بودن مقاومت در برابر بیماری طبیعی درخت گلابی و سیستم‌هایی است که از سلامت عمومی آن، نوعی سیستم ایمنی بدن حمایت می‌کنند.

برداشت

میوه گلابی همانند سیب قادر به رسیدن در انبار است. لذا بایستی چند هفته قبل از بلوغ کامل و در مرحله بلوغ تجارتي برداشت و به انبار منتقل شود. در صورت نیاز به ارائه مستقیم به بازار می‌توان تا یک الی دو هفته برداشت میوه را به تاخیر انداخت لیکن در این شرایط نیز بایستی برداشت قبل از نرم شدن کامل میوه انجام پذیرد. این مطلب در مورد ارقامی که در زمان رسیدن گوشت بسیار نرم و لطیفی پیدا می‌کنند نظیر ارقام شاه میوه، ویلیامز و کوشیا دارای اهمیت بسیار زیادی است. مهمترین خصوصیات مورد استفاده در مورد ارزیابی زمان مناسب برداشت میوه شامل درصد مواد جامد محلول و رنگ پوست میوه است. لازم به ذکر است به منظور نگهداری میوه در انبار اغلب ارقام گلابی قبل از آنکه شروع به زرد شدن نماید بایستی برداشت

شوند. بهتر است میوه را با قیچی از درخت چیده و با آرامی در کیسه قرار داده شود. جعبه‌های انتقال به سالن بسته بندی و یا نگهداری بایستی کم ظرفیت و مانع ایجاد لکه در پوست گردد. عدم رعایت موارد فوق سبب رسیدن زود هنگام و نابودی محصول می‌گردد.

شکل ۴- برداشت دستی میوه گلابی

منبع

عبدالهی، حمید. (۱۳۸۸). کاشت تا برداشت درخت گلابی. تهران: نشر آموزش کشاورزی